

Motion till riksdagen 2007/08:Kr304

av **Esabelle Reshdouni m.fl. (mp)**

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

1 Sammanfattning

En grundtanke i den gröna ideologin är att ge varje människa möjlighet att utveckla sina förmågor och att få uttrycka sig fritt. För Miljöpartiet de gröna är ett rikt och mångfasetterat kulturliv nyckeln till mänsklig livskraft. Därför är kultur något som alla måste ha rätt till. Barn och ungdomar formas utifrån vad samhället anser vara viktigt. Miljöpartiet vill därför klart och tydligt visa att kultur i alla dess former är något vårt samhälle prioriterar. Miljöpartiet ser satsningar på kultur som förebyggande investeringar för att motverka olika samhällsproblem, som social utslagning och medicinska problem. Miljöpartiet anser att det åvilar den offentliga sektorn, kommun, landsting och stat, att ta ansvar för att alla har tillgång till kultur, oavsett ålder, ekonomi och utbildningsnivå. Allra mest värnar vi barnets rätt till att aktivt kunna delta i kulturlivet och menar att det inte får vara en kostnadsfråga. Varje barn, oavsett var hon bor eller vem hon är, ska ha tillgång till att exempelvis delta i musik- eller kulturskola. Vi menar att staten har ett ansvar för åtgärder som kan öka incitamenten för kommunerna att bredda sin uppsökande verksamhet för att nå större grupper av barn på till exempel musik- och kulturskoleområdet. Hälsofrämjande kultur är viktig. Kultur har även förebyggande effekter, och många studier som gjorts visar också på att kultur har en läkande effekt.

Miljöpartiet gör en stor satsning på regionala kulturfonder för att främja det regionala kulturlivet och för att göra kulturen mer tillgänglig för fler.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
3	Förslag till riksdagsbeslut	3
4	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	4
4.1	Regionala kulturfonder	4
4.2	Satsning på hälsofrämjande kultur	4
4.3	Fri entré till museer	5
4.4	Skapande skola	5
4.5	Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	5
4.6	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	6
4.7	Alliansmodellen	6
4.8	Jämställdhetsperspektiv inom kulturen	6
4.9	Biblioteken	7
4.10	Riksteatern	8
4.11	Stimulera läsandet i skola och förskola	8
4.12	Folkrörelsepolitik	8

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förlängning av Accessprojektet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgning av Skapande skola-satsningen till att 2010 omfatta samtliga elever i grundskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra fri entré-reformen på museer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte minska på det statliga stödet till Riksteatern.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av satsningar på hälsofrämjande kultur.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom kulturen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att en nationell plan för att öka tillgänglighet och tillgång till bibliotek för alla medborgare tas fram.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett kvinnomuseum.
9. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt uppställning:

Anslag		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2008	2009	2010
Summa för utgiftsområdet		250	500	1 000
28:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	37	76	140
28:5	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus ...	11	11	11
28:7	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	0	0	100
28:9	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	10	10	10
28:10	Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	0	50	75
28:27	Centrala museer: Myndigheter	42	43	44
28:39	Skapande skola	0	60	120
28:40	Nytt anslag regionala kulturfonder	150	250	500

Fel! Okänt namn

4 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

4.1 Regionala kulturfonder

Miljöpartiet vill inrätta regionala kulturfonder och anslår för detta 150 miljoner kronor 2008, 250 miljoner kronor 2009 och 500 miljoner kronor 2010. Syftet med fonderna är att finansiera nya kulturprojekt, att göra kulturen tillgänglig för fler och att förbättra arbetsvillkoren för kulturarbetarna. Fonderna ska administreras av länsstyrelserna som också tillsätter den kommitté som fördelar medel ur fonderna. Kommittéerna ska vara regionalt förankrade och bestå av personer med bred kunskap inom det regionala kulturlivet. Fonderna ska kunna finansiera projekt inom befintliga organisationer, av privatpersoner och av offentliga kulturinstitutioner.

Projektet ska vara regionalt förankrade och skapa mervärde till den befintliga regionala kulturen. Fördelningen ska ta hänsyn till krav på jämställdhet och bidra till att stärka barns och ungdomars skapande verksamhet och kontakten med kultur i skolan och på fritiden. Medlen till de regionala kulturfonderna fördelas med ett grundstöd om 5 miljoner kronor per län och fördelas sedan jämnt med utgångspunkt i befolkningens mängd i de olika länen.

Med de regionala kulturfonderna vill vi stärka de fria kulturutövarnas ställning. Genom att Miljöpartiets satsning på kulturen läggs ut i regionala fonder stöds ett underifrånperspektiv. Det är viktigt att pengarna verkligen når ut till det fria, banbrytande och förnyade kulturlivet.

4.2 Satsning på hälsofrämjande kultur

Kultur främjar hälsa. Kultur har även förebyggande effekter och många studier som gjorts visar att kultur har en läkande effekt. Det är därför viktigt att det inom vård och omsorg finns stöd och stimulans för ett rikt och mångsidigt kulturutbud även för dem som vistas på vårdinstitutioner under en längre tid. Det bedrivs i dag i vissa landsting och kommuner ett omfattande arbete med att samordna, finansiera och medverka till musik, sång, dans, teater och högläsning vid vårdinstitutioner och boenden. Verksamheten vänder sig i huvudsak till personer som vistas en längre tid på vårdinstitutioner samt till barn, ungdom och äldreården. Men många kommuner och landsting prioriterar bort kulturen i dag. Vi menar att detta är ett stort misstag som egentligen innebär stora samhällsekonomiska förluster i form av ökade sjukskrivningar och mänskligt lidande.

I dag beror det i hög grad på vilket landsting du tillhör om du i vård och omsorg får tillgång till kultur. Här finns större regionala skillnader än inom kultursektorn i övrigt. Vi ser också att en statlig insats kan medverka till att stärka arbetsmarknaden för kulturutövare och öka samhällets nyttjandegrad av professionella skådespelare, dansare, musiker med flera yrkeskategorier.

Vi satsar 37 miljoner kronor 2008, 76 miljoner kronor 2009 och 140 miljoner kronor 2010 på hälsofrämjande kultur inom vården, omsorgen och skolan. Medlen tillförs Kulturrådet, anslag 28:1.

4.3 Fri entré till museer

Miljöpartiet anser att fri entré-reformen var mycket lyckosam. Statistik från första halvåret 2007 visar att avskaffandet av reformen inneburit att antalet besökare har minskat med 41 % jämfört med första halvåret 2006 på de museer som då omfattades av fri entré-reformen. Tillgången till och utnyttjandet av den kultur som finns i dag är mycket ojämn. Vi vill inte medverka till att det blir ännu mer ojämnt. Det är också samhällsekonomiskt bättre att de resurser som finns i dag används av fler. Miljöpartiet anslår därför ytterligare 42 miljoner kronor till de centrala museerna för att återinföra fri entré-reformen.

4.4 Skapande skola

Miljöpartiet anser att det är av största vikt med satsningar inom kultur som riktar sig till barn och ungdomar, varför vi tycker att regeringens satsning på Skapande skola är bra. Det är viktigt att eleverna får möta professionella kulturutövare i skolan. Att sammanföra kulturutövare med skolan är ett sätt att ta till vara den kompetens som finns hos våra professionella skådespelare, dansare, musiker med flera. Det är också viktigt att eleverna inte bara får uppleva kultur utan även ges möjlighet till egna kulturuttryck i skolan. Vi föreslår att man efter en utvärdering av första året, utvidgar satsningen till att gälla samtliga årskurser i grundskolan. För det avsätter vi 60 miljoner kronor 2009 och 120 miljoner kronor 2010 anslag 28:39.

4.5 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet

Accessprojektet startade 2006 efter att dåvarande regering avsatt medel för insatser som syftar till att ta till vara kulturarvet och öka sysselsättningen inom kulturområdet. Att behovet var stort visade sig i att antalet ansökningar var betydligt större än vad det fanns platser. Projektet har inneburit en vitalisering av kultursektorn, och en utvärdering visar att satsningen varit framgångsrik och att det blivit mycket uppskattat hos de organisationer, föreningar och institutioner som deltagit i projektet. Accessprojektet är en bred satsning som bland annat lett till ett rikare föreningsliv och ett ökat intresse för kultur och historia. Viktiga värden har kunnat tas om hand för att bevaras och bli tillgängliga för allmänheten.

Projektet har inneburit möjlighet till sysselsättning för kulturarbetare, främst de med en akademisk utbildning. Det är en viktig resurs för de institutioner och organisationer som fått en anställd. Många har passat på att inve-

Fel! Okänt namn på

stera i modern teknik. Av dem som fått sysselsättning genom projektet har 41 % tidigare varit långtidsarbetslösa. En majoritet av deltagarna har varit kvinnor. I april 2007 rapporterade projektägarna att 595 av de 970 som var anställda i de olika projekten var kvinnor.

I utvärderingen påpekar man att ”det även fortsättningsvis behövs stora insatser för att samlingarna ska bli publikt tillgängliga”.

Eftersom alla parter varit nöjda och Kulturrådet har en etablerad struktur för att ta hand om ansökningar och förmedla platser, anser vi att man bör fortsätta projektet. Vi föreslår att man inte avvecklar Accesstödet utan behåller det på den nivå som regeringen föreslår för 2008 – 75 miljoner kronor.

4.6 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

För 2010 föreslår vi en satsning om 100 miljoner kronor som riktar sig till det fria kulturlivet. Det är viktigt att resurserna når ut till det fria, banbrytande och förnyade kulturlivet. Vi anser att det är viktigt att ge stöd till unga amatörer i form av musiker, dansare, lyriker och skådespelare. Vi kommer att återkomma med förslag om hur medlen ska användas.

4.7 Alliansmodellen

Vi välkomnar att regeringen satsar på en utveckling av alliansmodellen och utvidgar det till att även omfatta en musikallians. Alliansmodellen har inneburit en tryggare arbetssituation för många kulturutövare.

Vi tycker att det är bra att regeringen satsar på etnisk och kulturell mångfald inom anslag 28:2.

4.8 Jämställdhetsperspektiv inom kulturen

Det är viktigt med ett könsmaktsperspektiv inom kulturen. Majoriteten av kulturkonsumenterna är kvinnor medan majoriteten av beslutsfattarna är män. Kultursektorn är inte förskonad från de strukturer och könsbarriärer som råder i samhället i stort. Inte minst har kvinnliga konstnärer ofta svårare att klara sig ekonomiskt än vad manliga har på grund av en strukturell snedfördelning till förmån för manliga normer och värderingar. Fördelningen av bidrag bör därför alltid ha ett tydligt könsperspektiv.

Genustänkandets frånvaro visar sig bland annat i de olika kulturella beslutsfunktionerna. Det kan gälla sådant som att myndigheter har ett otydligt uppdrag för inköpande av konst till allmänna lokaler – vilka konstnärer som får de offentliga uppdragen eller vilken typ av konst som köps in.

Miljöpartiet menar att könsmaktsperspektivet måste få ett större genomslag i museernas verksamhet, inte minst för att föra vidare visionen om ökad jämställdhet mellan könen i morgondagens samhälle. Kön och genus, och

även HBT-frågor, måste problematiseras såväl i utställningar och pedagogik som i dokumentation, insamlingspolicy, samlingar och organisation.

Generella men än så länge punktvisa förbättringar i museernas verksamhet vad gäller kvinnors roll och kvinnors perspektiv motsäger inte behovet av ett särskilt kvinnomuseum.

Miljöpartiet vill därför att regeringen återkommer med förslag om nationellt uppdrag för ett kvinnomuseum.

Regeringen föreslår en överföring av 30 miljoner kronor från försvaret till ett museum om kalla kriget. Miljöpartiet anser inte att det behövs ytterligare ett museum som belyser männens historia. Fokus för ett museum om krig borde vara att i stället lyfta fram kvinnors situation under krig, vilken alltför ofta osynliggörs.

4.9 Biblioteken

Biblioteken är vitala och centrala delar av kommunernas kulturliv, och på de flesta ställen den mest besökta institutionen. Med ett ökat behov av informationsinhämtning och en rad nya medier har biblioteken en viktig roll att fylla i dagens kunskapssamhälle. Att ge invånarna hjälp med att orientera sig i informationsflödet är en viktig insats för ett demokratiskt deltagande. Biblioteken har också en viktig uppgift i att stimulera läsandet och väcka intresset för litteratur bland barn och ungdomar.

Många av biblioteken har också genomgått en viktig förändring för att möta de krav och behov som dagens besökare har, vilket är en positiv utveckling. Men det finns också många filialer som försvunnit, och det slår hårt mot människor och kulturliv på mindre orter. Biblioteken har en funktion av mötesplats som är både mångkulturell och generationsöverskridande.

Även om det kan hävdas att möjligheterna att besöka ett bibliotek ökat från mitten av 1990-talet genom att huvudbibliotekens öppettider ökat med omkring 500 timmar har i praktiken människors tillgång till bibliotek de senaste åren försämrats genom att filialer försvunnit och att bibliotek tar ut avgifter för olika tjänster. Detta slår hårt mot dem som bor i mindre orter, där biblioteken är små. De små biblioteksfilialerna i glesbygd eller förorter har en mycket viktig roll för att ge människor möjligheter till ett rikt litterärt liv och därmed möjlighet att behålla ett levande skriftspråk. Statistiken visar att besöken, trots ökat öppethållande på biblioteken, minskat med nära 10 %. Utlåningen har även den minskat. Den negativa trenden behöver vändas.

Biblioteken är en kommunal angelägenhet, men Miljöpartiet menar att staten måste ta ett samlat grepp om biblioteken som en av våra allra viktigaste kulturinstitutioner, och vi jobbar därför med att ta fram förslag som kan stärka biblioteken. Det behövs en nationell plan för att öka tillgänglighet och tillgång till bibliotek för alla medborgare.

Fel! Okänt namn

4.10 Riksteatern

Riksteatern fyller en viktig funktion i att ge alla människor, oavsett var man bor, möjlighet till kvalitativa teaterupplevelser, inte minst barn och ungdomar ute i landet. Den vänder sig till en bred publik både i Sverige och utomlands. Deras verksamhet bidrar till ett rikt kulturliv även på de orter där det är långt till de stora nationalscenerna. Vi avvisar därför regeringens besparing på 11 miljoner kronor på Riksteatern.

4.11 Stimulera läsandet i skola och förskola

Regeringen föreslår ett avskaffande av stödet till En bok för alla. Risken kan då vara att tillgången på litteratur i skolor och förskolor minskas. Vi anser att det är viktigt att stimulera läsandet generellt men framför allt i skola och förskola och föreslår därför att det utrymme som frigörs då man tar bort stödet till En bok för alla används för att subventionera inköp av litteratur i skola och förskola. Det är viktigt att väcka och ta till vara barns läslust och intresse för litteratur. Vi avvisar därför regeringens besparing på 10 miljoner kronor på utgiftsområde 28:9.

4.12 Folkrörelsepolitik

Översyn av folkrörelsepolitiken pågår. Miljöpartiet ser det som angeläget att regeringen beaktar folkrörelsernas hälsofrämjande insatser. Det handlar inte bara om fysisk aktivitet utan även om samvaro och att få vara delaktig och känna inflytande i en förening.

Det är viktigt att staten ger bidrag som gör det möjligt för många människor att delta i föreningar, friluftsliv och idrottsverksamhet samt att bidragen främjar antidiskriminering.

I Sverige är idrottsrörelsen den största folkrörelsen. Det är därför viktigt att den förmår behålla sin karaktär av bred demokratisk rörelse där alla kan samlas och umgås på lika villkor. Dam- och flickidrotten måste ges bättre förutsättningar och ekonomiska villkor än i dag. Samhällets resurser ska i första hand kanaliseras till ungdoms- och breddidrotten.

Det är viktigt att vi ser till att det finns tillräckliga resurser för att ge alla barn och ungdomar möjlighet till idrotts- och fritidsaktiviteter, oavsett var de växer upp eller vilka ekonomiska förutsättningar föräldrarna har. Fysisk rörelse och aktivitet leder till god hälsa och välbefinnande.

Vi anser inte att alla pengar till idrotten ska gå via Idrottslyftet. Skälet till det är att pengarna kommer från Svenska Spel. Idrotten behövs även om inte Svenska Spel skulle generera stora överskott. Dessutom är det svårt för de allra minsta föreningarna att få del av pengarna eftersom det kräver projektplanering och hantering av ansökningsblanketter. Det behövs således även en höjning av exempelvis aktivitetsstöden för att klara den befintliga verksamheten.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2007

Esabelle Reshdouni (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Karla López (mp)

Mikael Johansson (mp)

Thomas Nihlén (mp)